

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

IZVJEŠTAJ O KVALITETI ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE
Anketa o potrošnji kućanstava (APK)
za 2022.

Organizacijska jedinica: Odjel statistike životnih uvjeta stanovništva
Priredila: Andreja Pajtak

studeni 2024.

0. Osnovne informacije

- Svrha, cilj i predmet istraživanja

Cilj Ankete o potrošnji kućanstava jest dobivanje podataka o visini i strukturi izdataka za osobnu potrošnju kućanstava.

Podaci dobiveni Anketom koriste se za ažuriranje i konstruiranje pondera za nacionalni indeks potrošačkih cijena. Nadalje, podaci o strukturi izdataka za osobnu potrošnju kućanstava koriste se za potrebe nacionalnih računa, i to pri izračunu finalne potrošnje kućanstava, pri obračunu imputirane stambene najamnine i za procjenu podataka o sivoj ekonomiji.

Anketni podaci koriste se pri izradi analiza i studija o životnom standardu stanovništva, pri mjerenju siromaštva, pri analizama potrošačkih navika i slično.

- Izvještajno razdoblje

Kalendarska godina

- Pravni akti i drugi sporazumi

Na nacionalnoj razini Anketa o potrošnji kućanstava 2022. provodi se na temelju sljedećih nacionalnih pravnih propisa:

- Zakona o službenoj statistici (NN, br. 25/20.)
- Programa statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2021. - 2027. (NN, br. 29/22.)
- Godišnjega provedbenog plana statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2022.

Na razini EU prikupljanje podataka APK (en. Household Budget Survey, HBS) provodi se na dobrovoljnoj bazi, prema džentlmenskom sporazumu između zemalja članica koji je postignut na sastanku Odbora za statistički program u 1989., s tim da je svaka država zadržala cilj, svrhu, sadržaj i učestalost provedbe Ankete prema nacionalnim potrebama. Usporedive podatke Ankete po zemljama Eurostat objavljuje s učestalošću od oko svakih pet godina prema dogovorenim metodološkim smjernicama i preporukama. Nacionalni mikropodaci usklađuju se prema popisu varijabli koje definira Eurostat, koji dalje provodi obradu podataka i objavljuje ih u standardiziranim tablicama. Posljednji val usporedbe podataka APK na razini EU bio je za 2020.

- Sustav klasifikacija

Proizvodi i usluge za osobnu potrošnju kućanstava, se u Anketi od 2022. klasificiraju prema međunarodnoj Klasifikaciji osobne potrošnje prema namjeni 2018 (COICOP 2018).

Obilježja ekonomskog i obrazovnog statusa članova kućanstava klasificiraju se prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, verzija 2007. (NN, br. 58/07. i 72/07.), Nacionalnoj klasifikaciji zanimanja, verzija 2010. (NN, br. 147/10.) te Međunarodnoj standardnoj klasifikaciji obrazovanja (ISCED 2011)

Od prostornih klasifikacija u Anketi se primjenjuju: Nacionalna klasifikacija statističkih regija 2021. (NN, br. 125/19), Stupanj urbanizacije (DEGURBA), Abecedni popis država i zemalja i njihovih oznaka – slovne oznake.

Sve navedene klasifikacije objavljene su na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku, u aplikaciji KLASUS (klasifikacijska baza podataka).

- Statistički pojmovi i definicije

Izvještajna jedinica za koju se anketni podaci prikupljaju i publiciraju jest kućanstvo. Kućanstvo jest svaka obiteljska ili druga zajednica osoba koje zajedno stanuju i zajednički troše svoje prihode za podmirivanje osnovnih životnih potreba (hrana, stanovanje i drugo).

Izdaci za potrošnju kućanstva podrazumijevaju novčanu i naturalnu potrošnju proizvoda i usluga koji služe podmirivanju životnih potreba članova toga kućanstva. Novčana potrošnja podrazumijeva kupnju (nabavu) proizvoda i usluga u zemlji ili u inozemstvu za osobne potrebe kućanstva. Naturalna potrošnja odnosi se na vrijednost poljoprivrednih prehrambenih proizvoda i pića koje je kućanstvo proizvelo na svom gospodarstvu ili poduzeću, a potrošeni su za potrebe vlastitoga kućanstva.

Struktura izdataka za potrošnju, se od 2022. prati prema novoj klasifikaciji COICOP 2018, koja izdatke razvrstava na 13 glavnih odjeljaka: 01 Hrana i bezalkoholna pića, 02 Alkoholna pića i duhan, 03 Odjeća i obuća, 04 Stanovanje, voda, električna energija, plin i ostala goriva, 05 Namještaj, kućanska oprema i redovito održavanje kućanstva, 06 Zdravstvo, 07 Prijevoz, 08 Informacije i komunikacije, 09 Rekreacija, sport i kultura, 10 Usluge obrazovanja, 11 Restorani i usluge smještaja, 12 Osiguranje i financijske usluge te 13 Osobna njega, socijalna skrb i ostala dobra i usluge. Svaki odjeljak razrađen je dalje na skupine, razrede i kategorije.

Za svako anketirano kućanstvo definira se referentna osoba odnosno nositelj kućanstva. Prema metodologiji to je osoba koja najviše pridonosi prihodima kućanstva, odnosno iz čijih se primanja podmiruje većina izdataka anketiranoga kućanstva. Socioekonomska obilježja, položaj u zaposlenju, spol, dob i ostale značajke referentne osobe koriste se za analize i klasificiranje kućanstava, izvođenje procjena potrošnje i prezentiranje rezultata. Stoga je određivanje referentne osobe važno jer ona svojim značajkama predstavlja cijelo kućanstvo.

- Statistička jedinica

Izveštajne jedinice jesu privatna kućanstva, izabrana metodom slučajnog uzorka.

- Statistička populacija

Ciljana populacija jesu privatna kućanstva. Kućanstvo je svaka obiteljska ili druga zajednica osoba koje zajedno stanuju i zajednički troše svoje prihode za podmirivanje osnovnih životnih potreba (hrana, stanovanje i drugo).

Kolektivna ili institucionalna kućanstva (osobe koje žive u domovima umirovljenika, bolnicama za trajni smještaj osoba, zatvorima, samostanima i slično) te potrošnja stranih turista nisu obuhvaćena Anketom.

1. Relevantnost

1.1. Korisnici podataka

Korisnici iz Državnog zavoda za statistiku: Statistika cijena, Statistika nacionalnih računa.

Nacionalni korisnici: znanstveno-istraživački instituti, ministarstva, mediji te javnost.

Međunarodni korisnici: Eurostat, međunarodne organizacije i institucije, znanstveno-istraživački instituti i sveučilišta i slično.

1.1.1. Potrebe korisnika

Statistika cijena: za konstruiranje i ažuriranje pondera za indeks potrošačkih cijena.

Statistika nacionalnih računa: za izračun finalne potrošnje kućanstava, pri obračunu imputirane stambene najamnine i za procjenu podataka o sivoj ekonomiji.

Tijela državne vlasti: za praćenje ekonomskih i socijalnih životnih uvjeta kućanstava, te kreiranje različitih mjera iz područja gospodarske i socijalne politike.

Znanstvenici: za izradu analiza i studija o životnom standardu stanovništva, za mjerenje siromaštva, praćenje potrošačkih navika i slično.

1.1.2. Zadovoljstvo korisnika

Prva Anketa o zadovoljstvu korisnika provedena je 2013., druga 2015. te posljednja krajem 2022. s općenitom temom o radu Državnog zavoda za statistiku. Rezultati istraživanja mogu se provjeriti na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku <https://dzs.gov.hr/istaknute-teme-162/kvaliteta/istrazivanja-o-zadovoljstvu-korisnika/1752>.

Istraživanje o zadovoljstvu korisnika koje se odnosi isključivo na područje statistike životnih uvjeta se ne provodi.

1.2. Potpunost

Anketa se provodi u skladu s metodološkim preporukama Eurostata te međunarodnim standardima i klasifikacijama te obuhvaća sve preporučene varijable izdataka za potrošnju kućanstava.

1.2.1. Stopa potpunosti podataka

Stopa potpunosti podataka je: 100%

2. Točnost i pouzdanost

2.1. Uzoračka pogreška

Uzoračka pogreška prikazuje preciznost procjene parametara populacije na temelju uzorka.

Kako se radi o slučajnom izboru uzorka, ocjene preciznosti procjena daju se u obliku koeficijenata varijacije, standardnim pogreškama, te intervalima pouzdanosti za najvažnije varijable izdataka za potrošnju.

2.1.1. Pokazatelji uzoračke pogreške

Koeficijenti varijacije za glavne odjeljke izdataka za potrošnju, prema klasifikaciji COICOP 2018

Glavni odjeljci izdataka za potrošnju	Područje obuhvata	Vrijednost obuhvata	Koeficijent varijacije, %
00 Izdaci za potrošnju, ukupno	Republika Hrvatska	Godišnji prosjek po kućanstvu	2,3
01 Hrana i bezalkoholna pića	Republika Hrvatska	Godišnji prosjek po kućanstvu	2,7
02 Alkoholna pića i duhan	Republika Hrvatska	Godišnji prosjek po kućanstvu	6,0
03 Odjeća i obuća	Republika Hrvatska	Godišnji prosjek po kućanstvu	4,6
04 Stanovanje, voda, električna energija, plin i ostala goriva	Republika Hrvatska	Godišnji prosjek po kućanstvu	2,1
05 Namještaj, kućanska oprema i redovito održavanje kućanstva	Republika Hrvatska	Godišnji prosjek po kućanstvu	5,7
06 Zdravstvo	Republika Hrvatska	Godišnji prosjek po kućanstvu	5,9
07 Prijevoz	Republika Hrvatska	Godišnji prosjek po kućanstvu	4,8
08 Informacije i komunikacije	Republika Hrvatska	Godišnji prosjek po kućanstvu	2,4
09 Rekreacija, sport i kultura	Republika Hrvatska	Godišnji prosjek po kućanstvu	4,9
10 Usluge obrazovanja	Republika Hrvatska	Godišnji prosjek po kućanstvu	13,0

Glavni odjeljci izdataka za potrošnju	Područje obuhvata	Vrijednost obuhvata	Koeficijent varijacije, %
11 Restorani i usluge smještaja	Republika Hrvatska	Godišnji prosjek po kućanstvu	5,7
12 Osiguranje i financijske usluge	Republika Hrvatska	Godišnji prosjek po kućanstvu	3,3
13 Osobna njega, socijalna skrb i razna dobra i usluge	Republika Hrvatska	Godišnji prosjek po kućanstvu	3,7

2.2. Neuzoračka pogreška

Neuzoračke pogreške podrazumijevaju sve ostale pogreške koje nisu vezane za izbor uzorka, kao što su pogreške obuhvata, pogreške mjerenja, pogreške u obradi podataka i pogreške neodgovora.

2.2.1. Pogreška obuhvata

Pogreške obuhvata nastaju odstupanjem od okvira za izbor uzorka, a mjere se stopom nadobuhvata koja predstavlja udio jedinica iz uzorka koje ne pripadaju ciljanoj populaciji.

Okvir za izbor uzorka Ankete o potrošnji kućanstava u 2022. temeljio se na podacima Popisa stanovništva, kućanstava i stanova 2011.

2.2.2. Stopa nadobuhvata

Stopa nadobuhvata je: 13%.

Stopa nadobuhvata je udio jedinica iz uzorka (nastanjeni stanovi) koje ne pripadaju ciljanoj populaciji. To znači da takve jedinice više ne postoje, nisu nastanjene ili nisu namijenjena stalnom stanovanju (poslovni prostori, kuće za odmor i sl.).

2.2.3. Pogreška mjerenja

Pogreške mjerenja podrazumijevaju sve greške koje mogu nastati u prikupljanju ili unosu podataka u anketne obrasce ili programsku aplikaciju upitnika. Takve se pogreške nastoje minimizirati pravilnim definiranjem anketnih pitanja, redovitom obukom anketara, primjenom adekvatne metode prikupljanja podataka, kontrolama ugrađenim u elektronički upitnik, kontrolom prikupljenih podataka tijekom terenskog rada i nakon njega. Kontrola prikupljenih podataka obuhvaća detaljnu logičku kontrolu podataka, kontrolu iznosa prema definiranim rasponima, kontrolu minimalnih i maksimalnih vrijednosti, logičke veze između odgovora i slično.

2.2.4. Pogreška neodgovora

Pogreška neodgovora prikazuje koliko statističkih jedinica nije odgovorilo na upitnik, odnosno podatak o broju kućanstava koja nisu prihvatila sudjelovanje u Anketi.

U 2022. stopa neodgovora na razini kućanstva iznosila je 72%.

2.2.5. Stopa neodgovora jedinice

Neutežena stopa neodgovora je: 72%.

Stopa neodgovora prikazuje koliko statističkih jedinica nije odgovorilo na upitnik, a u ovom slučaju predstavlja udio kućanstava koja nisu prihvatila sudjelovanje u Anketi.

Utežena stopa neodgovora se ne izračunava.

2.2.6. Stopa neodgovora na određenu varijablu

Pokazatelj se ne izračunava.

2.2.7. Pogreška obrade

Pri obradi podataka provodi se detaljna logičko-računska kontrola svih odgovora, npr. logička i računska kontrola svih stavki izdataka, kontrola iznosa prema zadanim rasponima, kontrola mogućih odgovora, logička kontrola podataka o ekonomskoj aktivnosti osoba te šiframa djelatnosti i zanimanja, logička kontrola podataka o obrazovnom statusu osoba i slično.

2.2.8. Stopa imputacije

Pokazatelj se ne izračunava.

2.2.9. Pogreška izbora modela

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.3. Revizija podataka

2.3.1. Politika revizije podataka

Podaci Ankete o potrošnji kućanstava objavljuju se kao konačni podaci.

Podaci se objavljuju u priopćenju te drugim publikacijama Državnog zavoda za statistiku, a datumi objave dostupni su u Kalendaru objavljivanja statističkih podataka. Na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku na poveznici [https://dzs.gov.hr/Opća revizijska politika DZS-a](https://dzs.gov.hr/Opća_revizijska_politika_DZS-a) korisnici statističkih podataka obaviješteni su o revizijskoj politici.

2.3.2. Praksa revizije podataka

Za istraživanje APK se privremeni podaci ne objavljuju te stoga nema revizije podataka.

Neplanirane revizije prouzročene događajima koje nije bilo moguće predvidjeti i na koje nije bilo moguće unaprijed utjecati (npr. naknadno utvrđene pogreške u obradi ili definicijama) u pravilu se diseminiraju u najkraćem mogućem roku. Svako objavljivanje revidiranih podataka sadrži razloge i objašnjenja zbog kojih je došlo do revizije podataka. Korisnici su o tome obaviješteni putem internetskih stranica Državnog zavoda za statistiku.

2.3.3. Prosječna veličina revizije podataka

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.4. Desezoniranje

Ne primjenjuje se.

3. Pravodobnost i poštovanje rokova objavljivanja

3.1. Pravodobnost

Pravodobnost prikazuje duljinu vremena između završetka referentnog razdoblja na koje se podaci odnose do razdoblja objavljivanja podataka izraženo u broju mjeseci.

3.1.1. Pravodobnost prvih rezultata

Pokazatelj nije primjenjiv.

3.1.2. Pravodobnost konačnih rezultata

Pravodobnost konačnih rezultata je: $T + 16$ (broj mjeseci od završetka referentnog razdoblja do objave konačnih rezultata).

3.2. Poštovanje rokova objavljivanja

Vremenska određenost jest razdoblje između stvarnog datuma objavljivanja podataka i ciljanog datuma za objavljivanje podataka prema Kalendaru objavljivanja statističkih podataka.

Sve planirane publikacije za APK 2022. objavljene su prema kalendaru publiciranja.

3.2.1. Poštovanje rokova objavljivanja – dostava i objavljivanje

Rezultati Ankete, objavljeni su šesnaest mjeseci nakon referentnog razdoblja na koje se podaci odnose. Rezultati Ankete o potrošnji kućanstava 2022. objavljeni su u priopćenju od 25. travnja 2024. u skladu s Kalendarom objavljivanja statističkih podataka.

4. Pristupačnost i jasnoća

Rezultati Ankete dostupni su u tiskanom i elektroničkom obliku, na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/zivotni-uvjeti-dohodak-i-socijalna-iskljucenost/>

4.1. Priopćenja

Naziv priopćenja: Osnovne karakteristike potrošnje kućanstava

4.2. Mrežna baza podataka

Nije raspoloživa

4.3. Pristup mikropodacima

Državni zavod za statistiku omogućuje znanstvenicima i znanstvenim organizacijama pristup statističkim podacima za svrhu provođenja znanstveno-istraživačkih aktivnosti. Pristup podacima uređen je u skladu s odredbama [Pravilnika o uvjetima i načinu pristupa i korištenja povjerljivih statističkih podataka Državnog zavoda za statistiku za znanstvene svrhe](#) (NN, br. 5/23.) te s pravilima i internim procedurama kojima je cilj primjena načela statističke povjerljivosti.

4.4. Dokumentacija o metodologiji

Osnovna metodološka objašnjenja dio su svakog priopćenja, statističkog izvješća i statistike u nizu. Detaljniji opis metodologije nacionalnog istraživanja objavljene su 2013. u metodološkom priručniku za Anketu o potrošnji kućanstava, dostupnom na internetskim stranicama DZS-a, poveznica [Priručnik za Anketu o potrošnji kućanstva](#)

Metodološki dokumenti Eurostata dostupni na poveznici <https://ec.europa.eu/eurostat/web/household-budget-surveys/methodology>

Detaljnija objašnjenja elemenata klasifikacije COICOP (verzije COICOP 1999, ECOICOP, COICOP 2018) dostupne su na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku, putem aplikacije KLASUS.

5. Usklađenost i usporedivost

5.1. Koeficijent asimetričnosti kod zrcalnih statistika

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

5.2. Usporedivost tijekom vremena

Godišnja serija podataka APK raspoloživa je za razdoblje od 1998. do 2011. Nakon 2011. periodika prikupljanja podataka mijenja se iz godišnje na višegodišnju, pa je shodno tome Anketa provedena u 2014., 2017., 2019. i 2022.

Od 2022. u Anketi se primjenjuje nova klasifikacija COICOP 2018 te stoga podaci za 2022. nisu direktno usporedivi s podacima iz prethodnih godina.

Osim promjena u Klasifikaciji osobne potrošnje prema namjeni (COICOP) pri usporedbi APK podataka treba uzeti u obzir i promjene okvira za izbor uzorka.

5.2.1. Duljina usporedivih vremenskih serija

Duljina usporedivih vremenskih serija jest broj izvještajnih razdoblja u vremenskoj seriji od posljednjeg prekida. Zbog primjene nove klasifikacije COICOP 2018 u 2022. koja je i posljednja godina za koju je Anкета provedena, duljina usporedivih vremenskih serija iznosi 1.

5.2.2. Razlozi za prekid u vremenskoj seriji

U nacionalnom APK istraživanju, od 2022. se primjenjuje nova COICOP 2018 klasifikacija. Zbog znatnih promjena u obuhvatu i broju odjeljaka klasifikacije COICOP 2018 te promjena unutar skupina i razreda, podaci za 2022. nisu direktno usporedivi s podacima iz prethodnih godina te je došlo do prekida u vremenskoj seriji.

5.3. Usklađenost kratkoročnih i godišnjih statistika

Pokazatelj nije primjenjiv.

5.4. Usklađenost s podacima nacionalnih računa

Pokazatelj nije primjenjiv.

5.5. Usklađenost s podacima iz administrativnih izvora

Pokazatelj nije primjenjiv.

6. Trošak i opterećenje

6.1. Trošak

Troškovi povezani s prikupljanjem i proizvodnjom statističkih podataka uključuju troškove metodološke i tehničke pripreme istraživanja, IT opremu, obuku anketara, troškove prikupljanja podataka (vanjski i unutarnji anketari, naknade kućanstvima), troškove obrade podataka i troškove objave rezultata. Svi troškovi financiraju se iz sredstava državnog proračuna.

Za vanjske anketare angažirane putem ugovora o djelu troškovi su iznosili 405.597,39 kuna (53.832,03 eura).

Kućanstva koja su sudjelovala u Anketi dobila su novčanu naknadu u iznosu od 200 kuna (26,55 eura) po kućanstvu. Novac se isplaćuje bankovnim transferom na račun osobe koja je član anketiranog kućanstva (nositelj kućanstva ili supružnik ili druga punoljetna osoba).

6.2. Opterećenje

Prikupljanje anketnih podataka provodi se kombinacijom dviju metoda, a to su:

- 1) intervjuiranje - obavlja anketar koji putem prijenosnog računala upisuje podatke
- 2) samobilježenje podataka - obavlja ispitanik putem dnevnika.

Intervjuom koji vodi anketar prikupljaju se podaci o demografskim i socioekonomskim obilježjima članova kućanstava, detaljni podaci o visini i strukturi izdataka prema namjeni te podaci o uvjetima stanovanja. Intervju u prosjeku traje 45 minuta po kućanstvu.

Dnevnikom se prikupljaju podaci o dnevnim izdacima kućanstva za hranu, piće, duhan i proizvode široke potrošnje (npr. novine i časopisi, proizvodi za osobnu higijenu i proizvodi za redovito čišćenje stana). Kućanstva četrnaest dana vode dnevnik.

S obzirom na opsežna i vrlo detaljna pitanja u intervjuu kao i obvezu upisivanja svakodnevnih izdataka koje obavljaju kućanstava, sudjelovanje u Anketi bilo je veliko opterećenje i kućanstvima iznimno zahtjevno.